

VADSTENA
KOMMUN

Kallelse och föredragningslista

Socialnämnden kallas till sammanträde 2024-11-19

Tid: 09:00

Plats: Vävaren

Föredragningslista

Upprop

Fråga om det finns jäv

Ärende	Dnr	Föredragande
1 Val av justerare och fastställande av föredragningslista		
2 Ekonomisk uppföljning oktober	SN/2024:54	Anna Gustavsson
3 Sammanträdestider 2025	SN/2024:165	Sofie L Fernström
4 Svar på revisionsrapport	SN/2024:149	Caroline Strand
5 Intern kontrollplan 2025	SN/2024:166	Sofie L Fernström
6 Svar på motion - IOP-avtal med kvinnojouren	SN/2024:122	Sofie L Fernström
7 Statistik	SN/2024:57	
8 Information från socialchef		Caroline Strand

Socialnämnden

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

9	Anmälan av delegationsbeslut som omfattas av myndighetsutövning och sekretess	SN/2024:58	
10	Meddelanden och handlingar för kännedom	SN/2024:28	
11	Summering av nämnden		Jenny Bytander

Jenny Bytander (S)
Ordförande

Vid frågor om ärenden/handlingar eller vid förhinder kontakta:

Sofie Lagerfelt Fernström
Nämndsekreterare
010-234 73 23
sofie.lagerfelt.fernstrom@vadstena.se

Socialnämnden

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Ekonomisk uppföljning per oktober 2024 för socialnämnden

Vår beteckning: SN/2024:54 – 042 Budgetkontroll, kostnadsanalys, efterkalkylering, årsred

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner den ekonomiska uppföljningen per oktober 2024.

Sammanfattning

Socialnämndens prognos per oktober visar en positiv prognosavvikelse på 500 tkr. Hemsjukvården och individ- och familjeomsorgen beräknas att gå med underskott mot budget, medan äldreomsorgen, omsorgen om funktionsnedsatta, flyktingverksamheten samt den gemensamma verksamheten visar överskott mot budget.

Beskrivning av ärendet

Socialnämndens prognos visar en positiv prognosavvikelse på 500 tkr. Prognosen bygger på nu kända förutsättningar och beslut.

I nedanstående tabell redovisas helårsprognosen för respektive verksamhetsområde (nettokostnad per verksamhetsområde):

Nettokostnader per verksamhet, tkr	Budget 2024	Prognos 2024	Avvikelse
Äldreomsorg	-120 052	-117 621	2 431
Hemtjänst i ordinärt boende	-28 331	-28 835	-504
Särskilt boende inkl korttidsvård	-80 160	-77 577	2 583

Övrig äldreomsorg	-11 561	-11 209	352
Politisk verksamhet	-840	-840	0
Omsorgen om funktionsnedsatta	-49 146	-45 844	3 302
Individ- och familjeomsorg	-44 597	-49 911	-5 314
Hemsjukvård	-24 859	-25 536	-676
Flyktingverksamhet	806	1 016	210
Färdtjänst	-3 270	-3 470	-200
Gemensam verksamhet	-9 171	-8 424	747
Summa socialnämnden	-251 129	-250 629	500

Tabell 1: Prognos per verksamhetsområde 2024-10-31

Äldreomsorg

Verksamhetsområdet äldreomsorg beräknas visa ett överskott på cirka 2,4 mnkr. Ett tillfälligt minskat behov på särskilt boende samt tillfälliga statsbidrag riktade till äldreomsorgen ger en positiv prognosavvikelse på cirka 2,6 mnkr. Hemtjänsten överskrider tilldelat budget och helårsprognosen visar ett underskott på cirka 500 tkr.

Inom budgeten för övrig äldreomsorg ingår bidrag till bostadsanpassningar (900 tkr), dagverksamhet för äldre (900 tkr), öppen verksamhet i form av träffpunkt och vård på trygghetsboendet (1,2 mnkr) samt administration äldreomsorg där det främst är lönekostnader för enhetschefer och administratörer (8,5 mnkr). Det prognosticerade överskottet på 350 tkr inom övrig äldreomsorg består av dels lägre kostnader för bostadsanpassningsbidrag, dels lägre personalkostnader för öppen verksamhet och administration.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Politisk verksamhet

Budget för nämnd- och styrelseverksamhet består främst av sammanträdeskostnader i form av arvoden, förtäring och licenskostnader för nämndens arbete. Budgeten beräknas att vara i balans vid årets slut.

Omsorgen om funktionsnedsatta

Omsorgen om funktionsnedsatta beräknas att visa ett överskott på cirka 3,3 mnkr.

1,3 mnkr är kopplade till att kommunen erhållit assistansersättning över budget. 2 mnkr förklaras av överskott på externa placeringar för vuxna; en extern placering, som inräknats i årets budget, har avslutats.

Individ- och familjeomsorgen

Individ- och familjeomsorg beräknas som verksamhetsområde att överstiga sin budgetram med cirka 5,3 mnkr. Barn- och ungdomsvården, där flera nya placeringar har tillkommit, prognosticerar med ett underskott på 5,7 mnkr mot budget. Behovet av inhyrd personal på grund av vakanser ger ett underskott på cirka 500 tkr. Det har tillkommit placeringar inom skyddat boende vilket ger ett underskott på cirka 200 tkr. Ett överskott på cirka 1,1 mnkr inom ekonomiskt bistånd reducerar underskottet inom verksamhetsområdet.

Hemsjukvård

Inom verksamhetsområdet hemsjukvård ingår kostnader för kommunens sjuksköterskor, kommunrehab samt medicinskt ansvarig sköterska (MAS). Ett underskott på cirka 700 tkr prognosticeras på grund av utökning av en enhetschef inom hemsjukvården med start från september 2024. Kostnader för en avslutad anställning har tillkommit nu under hösten. Det finns också ett fortsatt behov av inhyrd personal, men

den ökade kostnaden för inhyrd personal täcks än så länge av överskottet på grund av vakanser.

Flyktingverksamhet

Flyktingverksamheten beräknas visa ett överskott på cirka 200 tkr då sparade bidragsmedel används för att finansiera satsningen för att låta unga få möjlighet att arbeta inom äldreomsorgen. Kostnaden som bidraget täcker uppstår inom äldreomsorgen, därav överskottet inom flyktingverksamheten.

Färdtjänst

Färdtjänsten prognosticeras visa ett underskott på cirka 200 tkr, där Östgötatrafikens kostnader överstiger budget.

Gemensamma verksamhet

Budgeten för gemensam verksamhet på cirka 9,2 mnkr inrymmer följande budgetposter:

Budgetpost (belopp i tkr)	Budget 2024
Alkoholtillsyn- och tillstånd	-40
Övergripande statsbidrag och intern försäljning	6 110
Verksamhetsvaktmästare	-549
Central budget för satsningar eller oförutsedda kostnadsökningar.	-1 783
Prisuppräknning p.g.a. ökat OPI	-530
Maskiner, inventarier och material (inkl. datorutbyte)	-550
Licenser och främmande tjänster	-2 180

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Fortbildningsbudget - det som återstår	-420
Kapitaltjänstkostnader	-388
Stab	-5 479
Företagshälsovård och rehab	-203
Bemanning och personalpool	-3 160
Summa	-9 171

Hela den gemensamma verksamheten beräknas visa ett överskott på cirka 750 tkr vid årets slut. Den största anledningen till överskottet är att hela budgeten för satsningar och/eller oförutsedda kostnadsökningar inte förväntas att förbrukas.

Finansiering

Inte aktuellt i ärendet.

Samråd

Socialchef och enhetschefer inom socialförvaltningen har deltagit i framtagandet av en helårsprognos för sina verksamheter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till socialnämnden daterad den 13 november 2024.

Beslutet med handlingar expedieras till

Ekonomichef

Beslutet expedieras till

Socialchef

Ekonom

Socialförvaltningen

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Caroline Strand
Socialchef

Anna Gustavsson
Ekonom

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Tjänsteskrivelse till Socialnämnden

Sammanträdestider för socialnämnden och socialnämndens utskott 2025

Vår beteckning: SN/2024:165 – 006 Sammanträden

Förslag till beslut

1. Följande sammanträdesdagar fastställs för socialnämnden under 2025 (samtliga tillfällen under förmiddagstid):

Tisdag 4 februari

Tisdag 18 mars

Tisdag 15 april

Tisdag 20 maj

Tisdag 17 juni

Tisdag 16 september

Tisdag 21 oktober

Tisdag 18 november

Tisdag 16 december

2. Förslag tillsammanträdestider för socialnämndens utskott 2025 (samtliga tillfällen under förmiddagstid):

Måndag 13 januari

Måndag 10 februari

Måndag 10 mars

Måndag 7 april

Måndag 12 maj

Måndag 9 juni

Måndag 7 juli

Måndag 11 augusti

Måndag 8 september

Måndag 13 oktober

Måndag 10 november

Måndag 8 december

Sammanfattning

Enligt kommunens huvudreglemente för kommunstyrelse och nämnder ska nämnden besluta om sina sammanträdestider. Förslaget för 2025 innebär nio sammanträden för socialnämnden och tolv sammanträden för socialnämndens utskott.

Finansiering

Sammanträdeskostnaderna täcks inom socialnämndens budget.

Samråd

Förslag till sammanträdestider för nämnderna har tagits fram gemensamt av nämndsekreterarna och har sedan stämts av med socialchef och ekonom.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2024-11-04

Beslutet med handlingar expedieras till

-

Beslutet expedieras till

Socialnämndens ledamöter och ersättare

Verksamhetschefer inom socialförvaltningen

Enhetschefer inom individ- och familjeomsorgen

Socialförvaltningen

Caroline Strand
Socialchef

Sofie Lagerfelt Fernström
Nämndsekreterare

VADSTENA
KOMMUN

Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Svar gällande granskning av kommunens arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet

Vår beteckning: SN/ 2024:149-709 Övrigt

Förslag till beslut

1. Socialnämnden ställer sig bakom förslag till svar på kommunrevisorernas rekommendationer, lämnat i förvaltningens tjänsteskrivelse.
2. Svaren lämnas till kommunrevisorerna.
3. En återrapport gällande arbetet med åtgärderna ska lämnas socialnämnden i november 2025.

Sammanfattning

Kommunrevisorerna har uppdragit åt KPMG att genomföra en granskning av kommunens arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet.

Kommunrevisorernas samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden delvis har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet. De lämnar en rad rekommendationer och önskar svar senast till revisorernas sammanträde den 18 november 2024.

Beskrivning av ärendet

Ekonomichefens kommentarer gällande avsnitt 3.5 i granskningsrapporten

I inledningen av avsnittet presenteras resultatet av kontrollen av urval av fakturor. Där anges att det finns fakturor med väsentliga fel och brister, men inte hur många av urvalet.

Kontrollen för socialnämnden omfattat 40 fakturor och 25 fakturor är helt korrekta, 12 med fel av ringa betydelse vilket innebär det att 3 fakturor som har väsentliga fel och brister. Antalet borde framgå i rapporten för att inte ge en felaktig bild.

I granskningen anges att fakturan har brister om det inte finns ett avtal som fakturan grundas på. I en liten kommun medför upphandlingsgränsen 700 000 kronor att många av inköpen blir i form av direktupphandling. Många inköp faller även under 100 000 kronor för att dokumentera direktupphandlingar.

För att nå kostnadseffektivitet inom kommunens administration får man väga risk och nytta av att upprätta avtal på den stora mängd olika inköp av mindre värde som sker varje år. För Vadstena som liten kommun, där det ofta finns god kännedom om den lokala marknaden och dess aktörer, blir ofta bedömningen att risken för att en anlita leverantör är oseriös eller att inköpet sker till ett för högt pris på grund av att ett avtal saknas är relativt låg. I nu gällande rutiner är det inte angivet att avtal måste tecknas för varje inköp.

I rapporten anges att KPMG inte tagit del av vem som mottagningsgranskat fakturan. Här beror det på missförstånd om vilket material som begärts för stickprovet. Det angavs att KPMG ville ha information om vem som attesterat och ekonomiavdelningen har tolkat det som beslutsattestant. Hade ekonomiavdelningen uppmärksamats

på detta hade dessa uppgifter delgetts och granskningen hade kunnat bli fullständig.

I rapporten anges även att KPMG inte kunnat avgöra om det varit korrekt att direktupphandla då det är Inköpssamverkan som har uppgift att hålla den samlade bilden via de underlag som sänds in.

Inköpssamverkan hade medverkat i en sådan granskning om det hade framförts behov.

Kommunrevisorernas rekommendationer och socialnämndens åtgärdsförslag:

- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete.

Åtgärd:

Socialnämnden kommer införa kontrollmoment inom välfärdsbedrägeri och avtalstrohet i 2025 års internkontrollplan.

- Utveckla och stärka den interna kontrollen inför och i samband med att direktupphandlingar genomförs i förvaltningen.

Åtgärd:

Socialnämnden kommer under 2025 utbilda samtliga chefer i regelhanteringen av direktupphandlingar.

-Stärka kontrollen av avtalsefterlevnad och korrekt dokumentation i samband med direktupphandlingar.

Åtgärd:

När utbildningsinsatsen ovan är genomförd förväntas berörda medarbetare bättre kunna efterleva kraven på dokumentation vilket medför att avtalsefterlevnaden blir stärkt. Socialnämnden kommer även att kontrollera avtalstrohet i 2025 års internkontrollplan.

- Genomföra utbildningsinsatser för berörd personal med inriktning på hur ett förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet kan bedrivas.

Åtgärd:

En kortare utbildningsinsats har redan genomförts i förvaltningens ledningsgrupp där SKR ´s material och checklista för att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet har använts. Ytterligare en utbildning på temat, arrangerad av Sveriges Kommuner och Regioner, kommer att genomföras för kommunens förtroendevalda, chefer och nyckelpersoner i november 2024. Cheferna ansvarar för att föra informationen vidare till de anställda i sina respektive verksamheter. Informationsmaterial och checklistor kommer finnas att tillgå.

- Vi rekommenderar nämnden att återkommande under året genomföra stickprovskontroller av genomförda direktupphandlingar avseende dokumentation, följsamhet mot riktlinjer och regelverk samt avtals- och attestkedjan.

Åtgärd:

Vid kontroll av avtalstrohet ingår ovanstående kontrollmoment.

- Vi rekommenderar Socialnämnden att uppdra åt förvaltningen att bättre dokumenterar genomförda direktupphandlingar så att både nämnden och kommunstyrelsen kan få en samlad bild av värdet och omfattningen på genomförda direktupphandlingar under en avtalsperiod.

Åtgärd:

Fortsatt använda oss av den kommunövergripande blankett som finns och som ska skickas in till inköpssamverkan vid inköp över 100 000 kronor. En intern rapporteringsrutin för hantering av direktupphandlingar ska tas fram där förvaltningens samlade värde blir överskådligt.

Finansiering

Beslutet om svar gällande granskning av kommunens arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet har ingen ekonomisk påverkan.

Samråd

Samråd har skett mellan kommundirektör, ekonomichef och socialchef.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2024-11-07

Kommunrevisorernas brev

Granskningsrapport

Beslutet med handlingar expedieras till

Kommunrevisorerna

Socialförvaltningen

Caroline Strand
Socialchef

VADSTENA
KOMMUN

Kommunrevisorerna

2024-09-17

Till socialnämnden och Kultur och utbildningsnämnden

Granskning av kommunens arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet

Vi revisorer har uppdragit åt KPMG att genomföra en granskning av kommunens arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet. Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämndens och kultur- och utbildningsnämndens i Vadstena kommun har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och avtalsföljsamhet

Välfärdsbedrägerier, eller välfärdsbrottslighet, definieras av SKR som när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning. I betänkandet – Kontroll för ökad tilltro (SOU 2020:35) konstateras att förutsättningarna för ett mer sofistikerat och medvetet missbruk av välfärdssystemen har utvecklats under de senaste två decennierna. Faktorer som framhålls vara bidragande till detta är digitaliseringen av välfärden, ökad rörlighet av arbetskraft samt ett ökat inslag av privata utförare i välfärdssystemen och ett utökat antal upphandlingar av varor och tjänster.

Vi revisorer lämnar en rad rekommendationer till granskade nämnder.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden delvis har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kultur- och utbildningsnämnden inte i tillräcklig omfattning har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35, TEL 0143-150 00, FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete.
- Utveckla och stärka den interna kontrollen inför och i samband med att direktupphandlingar genomförs i förvaltningen.
- Stärka kontrollen av avtalsefterlevnad och korrekt dokumentation i samband med direktupphandlingar.
- Genomföra utbildningsinsatser för berörd personal med inriktning på hur ett förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet kan bedrivas.
- Vi rekommenderar nämnden att återkommande under året genomföra stickprovskontroller av genomförda direktupphandlingar avseende dokumentation, följsamhet mot riktlinjer och regelverk samt avtals- och attestkedjan.
- Vi rekommenderar Socialnämnden att uppdra åt förvaltningen att bättre dokumenterar genomförda direktupphandlingar så att både nämnden och kommunstyrelsen kan få en samlad bild av värdet och omfattningen på genomförda direktupphandlingar under en avtalsperiod.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kultur- och utbildningsnämnden att:

- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete.
- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet i de styrande rutiner och riktlinjer för handläggning av ersättningar och utbetalningar.
- Utveckla och stärka den interna kontrollen inför och i samband med att direktupphandlingar genomförs i förvaltningen.
- Stärka kontrollen av avtalsefterlevnad och korrekt dokumentation i samband med direktupphandlingar.
- Stärka sina kontrollaktiviteter i samband med utbetalning och uppföljning av utbetalda föreningsbidrag.
- Stärka sina system för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägeri och säkerställa samverkan med andra myndigheter i samband med kontroll och uppföljning.
- Säkerställa att nämnden har en god följsamhet gentemot lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.
- Genomför utbildningsinsatser för berörd personal med inriktning på hur ett förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet kan bedrivas.
- Att återkommande under året genomföra stickprovskontroller av genomförda direktupphandlingar avseende dokumentation, följsamhet mot riktlinjer och regelverk samt avtals- och attestkedjan.
- Att uppdra åt förvaltningen att bättre dokumenterar genomförda direktupphandlingar så att både nämnden och kommunstyrelsen kan få en samlad bild av värdet och omfattningen på genomförda direktupphandlingar under en avtalsperiod.

Vi önskar svar från berörda nämnder senast till vårt sammanträde den 24/11/18

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35, TEL 0143-150 00, FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

På uppdrag av de valda revisorerna i Vadstena kommun

Jan Engholm

Gary Sparrborn

Ordförande i revisionen

vice ordförande

För kännedom

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35, TEL 0143-150 00, FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Granskning av arbetet mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet

Rapport

Vadstena kommun

KPMG AB

2024-09-03

Antal sidor 24

1 Sammanfattning

KPMG har av Vadstena kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens arbete mot välfärdsbedrägerier och för avtalstrohet. Uppdraget utgår från revisorernas risk- och väsentlighetsdiskussioner.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämndens och kultur- och utbildningsnämndens i Vadstena kommun har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden delvis har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kultur- och utbildningsnämnden inte i tillräcklig omfattning har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

I det följande redovisas samlad bedömning av revisionsfråga per revisionsobjekt:

Har nämnderna säkerställt att en riskanalys med inriktning på välfärdsbedrägerier och avtalstrohet genomförts?	
Kultur- och utbildningsnämnden	<i>Nej</i>
Socialnämnden	<i>Nej</i>
Har risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet beaktats i de dokumenterade riktlinjer och rutiner som är styrande för handläggningen av ersättningar och utbetalningar?	
Kultur- och utbildningsnämnden	<i>Nej</i>
Socialnämnden	<i>Ja</i>
Har nämnderna säkerställt att förebyggande kontrollaktiviteter identifieras och utförs innan avtal ingås?	
Kultur- och utbildningsnämnden	<i>Nej</i>
Socialnämnden	<i>Delvis</i>

Har nämnderna säkerställt att kontrollaktiviteter identifieras och utförs inför utbetalning för att säkerställa korrekta ersättningar?	
Kultur- och utbildningsnämnden	Nej
Socialnämnden	Ja
Har nämnderna säkerställt att uppföljning sker av avtalsefterlevnad?	
Kultur- och utbildningsnämnden	Delvis
Socialnämnden	Delvis
Har kommunen ett ändamålsenligt system för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägerier och finns etablerad samverkan med andra myndigheter?	
Kultur- och utbildningsnämnden	Nej
Socialnämnden	Ja
Har nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av beslut avseende försörjningsstöd	
Socialnämnden	Ja
Har nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av beslut avseende föreningsbidrag	
Kultur- och utbildningsnämnden	Nej
Har utbildning avseende förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och risk för avtalsbrott tillhandahållits medarbetare och chefer?	
Kultur- och utbildningsnämnden	Nej
Socialnämnden	Nej

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete.
- Utveckla och stärka den interna kontrollen inför och i samband med att direktupphandlingar genomförs i förvaltningen.

- Stärka kontrollen av avtalsefterlevnad och korrekt dokumentation i samband med direktupphandlingar.
- Genomföra utbildningsinsatser för berörd personal med inriktning på hur ett förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet kan bedrivas.
- Vi rekommenderar nämnden att återkommande under året genomföra stickprovskontroller av genomförda direktupphandlingar avseende dokumentation, följsamhet mot riktlinjer och regelverk samt avtals- och attestkedjan.
- Vi rekommenderar Socialnämnden att uppdra åt förvaltningen att bättre dokumenterar genomförda direktupphandlingar så att både nämnden och kommunstyrelsen kan få en samlad bild av värdet och omfattningen på genomförda direktupphandlingar under en avtalsperiod.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kultur- och utbildningsnämnden att:

- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete.
- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet i de styrande rutiner och riktlinjer för handläggning av ersättningar och utbetalningar.
- Utveckla och stärka den interna kontrollen inför och i samband med att direktupphandlingar genomförs i förvaltningen.
- Stärka kontrollen av avtalsefterlevnad och korrekt dokumentation i samband med direktupphandlingar.
- Stärka sina kontrollaktiviteter i samband med utbetalning och uppföljning av utbetalda föreningsbidrag.
- Stärka sina system för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägeri och säkerställa samverkan med andra myndigheter i samband med kontroll och uppföljning.
- Säkerställa att nämnden har en god följsamhet gentemot lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.
- Genomför utbildningsinsatser för berörd personal med inriktning på hur ett förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet kan bedrivas.
- Att återkommande under året genomföra stickprovskontroller av genomförda direktupphandlingar avseende dokumentation, följsamhet mot riktlinjer och regelverk samt avtals- och attestkedjan.
- Att uppdra åt förvaltningen att bättre dokumenterar genomförda direktupphandlingar så att både nämnden och kommunstyrelsen kan få en samlad bild av värdet och omfattningen på genomförda direktupphandlingar under en avtalsperiod.

2 Bakgrund

KPMG har av Vadstena kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens arbete mot välfärdsbedrägerier och för avtalstrohet. Uppdraget utgår från revisorernas risk- och väsentlighetsdiskussioner.

Välfärdsbedrägerier, eller välfärdsbrottslighet, definieras av SKR som när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning.

I betänkandet – Kontroll för ökad tilltro (SOU 2020:35)¹ konstateras att förutsättningarna för ett mer sofistikerat och medvetet missbruk av välfärdssystemen har utvecklats under de senaste två decennierna. Faktorer som framhålls vara bidragande till detta är digitaliseringen av välfärden, ökad rörlighet av arbetskraft samt ett ökat inslag av privata utförare i välfärdssystemen och ett utökat antal upphandlingar av varor och tjänster. Pandemin och den ekonomiskt utsatta situationen för många företagare har ytterligare bidragit till risken för välfärdsbrott och otillbörlig påverka på kommunala tjänstepersoner.

Vadstena kommun har endast ett mindre antal extern utförare som de har tillsynsansvar för. Samtidigt görs en rad upphandlingar årligen och kommunen köper in en rad varor och tjänster under året. En stor andel av de upphandlingar och inköp som görs är i form av direktupphandlingar och/eller inköp "på stan"

Risker som kan föreligga i en kommun är oklara riktlinjer och kontrollrutiner för bedömning av företagets/organisationens/den enskildes kvalificering samt för beviljande av ersättning och utbetalning, samt i att följa och följa upp avtal. Det är av stor vikt att kommunen har system för att både förebygga, upptäcka och hantera misstankar om bedrägerier mot välfärdssystemen samt fullgoda rutiner för att säkerställa att rutiner för upphandling, inköp, attest och bokning i ekonomisystemet innehåller fullgoda internkontrollmoment.

Revisionen har i sina riskdiskussioner identifierat välfärdsbedrägerier som ett område där fördjupad granskning ska genomföras under 2024. Den fördjupade granskningen syftar till att bedöma om ansvariga nämnder har ett ändamålsenligt system för styrning och intern kontroll avseende välfärdsbrott och avtalsföljsamhet.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om ansvariga nämnder har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet. Granskningen inriktas på processerna kring avrop mot avtal, ansökan om försörjningsstöd och föreningsstöd samt uppföljning av externa utförare.

Granskningen avser besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnderna säkerställt att en riskanalys med inriktning på välfärdsbedrägerier och avtalstrohet genomförts?

- Har risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet beaktats i de dokumenterade riktlinjer och rutiner som är styrande för handläggningen av ersättningar och utbetalningar?
- Har nämnderna säkerställt att förebyggande kontrollaktiviteter identifieras och utförs innan avtal ingås?
- Har nämnderna säkerställt att kontrollaktiviteter identifieras och utförs inför utbetalning för att säkerställa korrekta ersättningar?
- Har nämnderna säkerställt att uppföljning sker av avtalsefterlevnad?
- Har kommunen ett ändamålsenligt system för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägerier och finns etablerad samverkan med andra myndigheter?
- Har nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av beslut avseende försörjningsstöd
- Har nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av beslut avseende föreningsbidrag
- Har utbildning avseende förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och risk för avtalsbrott tillhandahållits medarbetare och chefer?

Granskningen omfattar intern kontroll rörande processerna kring ersättningar, inköp av varor och tjänster och uppföljning av externa utförare. Granskningen omfattar även processen för intern kontroll och uppföljning av leverantörer och utbetalning av försörjningsstöd och föreningsstöd.

Granskningen omfattar kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden.

2.2 Revisionskriterier

Granskningen utgår från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen, 6 kap. 6 §. Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.
- Kommunallagen, 5 kap. 3 § samt 10 kap. 8 § Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoseas. När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller regionen kontrollera och följa upp verksamheten.
- Lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet. Enligt lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga

utbetalningar från välfärdssystemen har kommunerna en skyldighet att informera andra utbetalande myndigheter och organisationer om de misstänker att ersättningar eller bidrag betalas ut på felaktiga grunder.

- Den nationella handlingsplanen mot korruption¹ ska utgöra ett stöd till den offentliga förvaltningen och bidra till att arbetet att förebygga och upptäcka korruption. Den lägger fram fem strategier för att ha ett strukturerat arbetet mot korruption: (i) förbättrad kontrollmiljö och tydligare ansvarsförhållanden, (ii) riskanalyser som bidrar till att skapa riskmedvetna organisationer, (iii) kunskap och etiska förhållningssätt, (iv) rutiner för hantering av misstankar om korruption samt (v) samverkan och lärande av andras erfarenheter.
- Kommunala regler och rutiner för uppföljning av avtal och externa utförare

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, uppföljning av genomförda inköp, avtalstrohet, beslut om ersättningar till enskilda och organisationer och intervjuer/avstämningar med berörda tjänstepersoner och politiker.

Vi har under granskningen genomfört följande moment

- Granskat ett urval av fakturor² och kontrollerat dessa i hela kedjan från:
 - Beslut om upphandling
 - Avtalsskrivning
 - Följsamhet mot avtal
 - Följsamhet mot attestreglemente och delegeringsordning
- Följt beslut och uppföljning avseende:
 - Försörjningsstöd
 - Placering i HVB-hem, familjehem
 - Externa utförare inom förskola och fritidshem
- Vi har även tagit del av kommunens egna uppföljningar av:
 - Avtalstrohet
 - Externa utförare
 - Utbetalningar av försörjningsstöd och föreningsstöd

¹ Regeringskansliet, ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen – Handlingsplan mot korruption 2021–2023

² Se avsnitt 3.5.

I rapportens bilagor återfinns en summering av de dokument KPMG tagit del av inom ramen för granskningen. Alla som intervjuats har fått möjlighet att faktakontrollera rapportens innehåll.

3 Resultat av granskningen

3.1 Internkontrollplan och riskanalys

Kommunens riskanalys ingår inte i själva internkontrollplanen utan tas fram centralt inför nämndernas arbete med att upprätta plan för intern kontroll. Kommunen använder sig av Sveriges kommuner och regioners (SKR) mall för riskanalys i detta arbete.

Socialnämnden

I Socialnämndens internkontrollplan³ återfinns ingen bakomliggande riskanalys för de identifierade riskerna i internkontrollplanen utan denna görs centralt i kommunen. Riskerna som nämnden beslutat om att följa upp under 2024 är följande: *Kontinuitetsplaner, tillbud, nationella brukarundersökningar, IT-säkerhet, delegationsbeslut (beslut fattade utifrån rätt delegation och att de är anmälda)*. Riskerna som beskrivs i nämndens internkontrollplan berör således inte risken för välfärdsbedrägerier, eller bristande avtalstrohet.

Av intervjuer framkommer att i socialnämnden har inte risker diskuterats utifrån begreppen välfärdsbrottslighet eller välfärdsbedrägeri. Det har inte heller, enligt de intervjuade, tagits upp explicit på kommunens årliga omvärldsdagar under de senaste åren.⁴ Dock har temat tangerats genom att de vid sina omvärldsdagar tagit upp SKR:s "vägval för framtiden" där de lyfter risker kring medborgarens tilltro till myndigheter och hur desinformation och kriminalitet kan påverka detta.

Förvaltningen lyfter vid intervju att det finns ett behov av att fördjupa diskussionen kring risker kopplat till begreppet "välfärdsbedrägeri". Emellertid gör förvaltningen dock bedömningen att de har en god kontroll.

Kultur- och utbildningsnämnden

I Kulturnämndens internkontrollplan⁵ återfinns ingen bakomliggande riskanalys för de identifierade riskerna i internkontrollplanen utan denna görs centralt i kommunen. De risker som beskrivs som "prioriterade" i planen är följande: *IT-säkerhet, delegationsbeslut (Beslut fattade utifrån rätt delegation och att de är anmälda), hantering av hot, våld eller allvarlig händelse, skolnärvaro*. Riskerna som beskrivs i nämndens internkontrollplan berör således inte risken för välfärdsbedrägerier, eller bristande avtalstrohet.

³ Antagen av socialnämnden den 21 november 2023 § 142

⁴ Omvärldsdagarna är upptakten till nämndernas budgetarbete. Vid dessa dagar lyfts en rad teman som bedöms kunna påverka kommunen och dess nämnder de närmaste åren. Dessa dagar beskrivs skapa en god grund för nämndernas riskanalyser och internkontrollplaner.

⁵ Antagen av socialnämnden den 21 november 2023 § 142

3.1.1 Bedömning

Vår bedömning är att socialnämnden inte genomfört en riskanalys med inriktning på välfärdsbedrägerier och avtalstrohet. Detta eftersom beslutad internkontrollplan eller riskanalys inte beaktat risken för välfärdsbedrägerier eller bristande avtalstrohet.

Vår bedömning är att kultur- och utbildningsnämnden inte genomfört en riskanalys med inriktning på välfärdsbedrägerier och avtalstrohet. Detta eftersom beslutad internkontrollplanen eller riskanalys inte beaktat risken för välfärdsbedrägerier eller bristande avtalstrohet.

3.2 Rutiner och riktlinjer gällande välfärdsbedrägerier och avtalstrohet

Socialnämnden

I dokumentet "*riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd*"⁶ beskrivs handläggningsrutiner, samt de lagar och regler som styr processen kring ekonomiskt bistånd. I riktlinjerna beskrivs bland annat återkravshantering enligt socialtjänstlagen. Riktlinjen beskriver även bland annat hur eventuell utredning gällande återkrav ska genomföras, samt hur en ersättningstalan ska gå till.

Av riktlinjerna framkommer det även att socialtjänsten ska genom dialog med den sökande, individuella bedömningar och noggrannhet i handläggningen verka för att ekonomiskt bistånd så långt som möjligt betalas ut på rättssäkra och korrekta grunder. Om fel ändå uppstår är målsättningen att kommunen ska få tillbaka de felaktigt utbetalda pengarna och förhindra att bistånd fortsatt betalas ut på felaktiga grunder. I riktlinjen står det även att alla handläggare har skyldighet att uppmärksamma felaktigheter i alla ärenden och indikera till enhetschef att en FUT-utredning ska inledas, samt medverka till att uppgifter som behövs för FUT-utredningen blir kända.

Därtill beskrivs det i ett flertal olika rutindokument (se avsnitt 3.4 för en fördjupad genomgång av dessa dokument) hur eventuella välfärdsbedrägerier ska hanteras.

Av intervjuer framkommer det att under 2021 gjordes en genomgripande kontroll av avtalstroheten. Inga eller mycket få avvikelser upptäcktes. Det sker idag ingen systematisk kontroll av avtalsföljsamhet i kommunen eller i de enskilda förvaltningarna. Det finns utsedda personer i förvaltningen som har ett avtalsansvar. De ska följa att avtal är giltiga. Det är förvaltningschefen som godkänner på vilka nivåer olika inköpsansvariga för göra inköp. De intervjuade menar att de har god kunskap kring gällande avtal och vad de omfattar. Därtill beskrivs det hur det finns en inköpssamverkan med andra kommuner vilket gör att de har bra avtal avseende inventarier etc.

Det finns i kommunen upprättade rutiner⁷ för vilka kontroller som ska göras inför en upphandling oavsett form. Av rutinerna framgår vad inköparen bör tänka på och kontrollera innan en upphandling sker. Inom ramen för inköpssamverkan finns även dokument upprättade för hur upphandlingar under tröskelvärdet ska dokumenteras. I

⁶ Antagen av socialnämnden 19 mars 2024 § 22

⁷ Se Bilaga A

första hand de som överstiger 100 000 kr. En uppföljning av avtalstroheten har gjorts i kommunen 2021 och 2022 utan att de funnit några mer väsentliga brister. Bristande avtalstrohet hanteras implicit i de dokument som beskriver rutiner för inköp, attest och ekonomiuppföljning.

Kultur- och utbildningsnämnden

I kultur och utbildningsnämnden *"riktlinjer för bidrag till idéburen och ideell sektor"*⁸ framkommer vilka kriterier en förening måste uppfylla för att kunna få ta del av bidrag. Av riktlinjerna framkommer det även att bidrag som erhållits på felaktigt lämnade ansökningsuppgifter eller som använts till annat än vad som anges i ansökan medför återbetalningsskyldighet. Det kan även resultera i att föreningen helt stängs av från rätten till bidrag.

KPMG har i övrigt inte tagit del av några dokument som konkret beskriver handläggningsrutiner av bidragen/ersättningarna som förvaltningen betalar ut. Dock pågår enligt uppgift ett arbete med att ta fram en sådan rutin. Arbetet ska vara avslutat under hösten 2024.

Inom kommunen finns det upprättade rutiner för vilka kontroller som ska göras inför en upphandling oavsett form.⁹ Av rutinerna framgår vad inköparen bör tänka på och kontrollera innan en upphandling sker. Inom ramen för inköpssamverkan för kommunen centralt finns även dokument upprättade för hur upphandlingar under tröskelvärden ska dokumenteras. I första hand de som överstiger 100 000 kr. enligt förvaltningen förekommer inköp över 100 000 kr mycket sällan och då så sker konsulteras alltid inköpssamverkan eller ekonomikontoret. En uppföljning av avtalstroheten har gjorts i kommunen 2021 och 2022 utan att de funnit några mer väsentliga brister. Bristande avtalstrohet hanteras implicit i de dokument som beskriver rutiner för inköp, attest och ekonomiuppföljning.

3.2.1 Bedömning

Socialnämnden

Vår bedömning är att risken för välfärdsbedrägerier har beaktats i de dokumenterade riktlinjer och rutiner som är styrande för handläggningen av ersättningar och utbetalningar av försörjningsstöd. Vi bedömer emellertid att hantering av risken för bristande avtalstrohet kan förtydligas i rutiner, riktlinjer och styrande dokument. Av vår dokumentgranskning framkommer att risken för välfärdsbedrägerier beaktats i olika styrande dokument. Däremot kan vi inte se att risken för bristande avtalstrohet beaktas i tillräcklig omfattning i styrande dokument.

Kultur- och utbildningsnämnden

Vår bedömning är att risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inte beaktats av kultur- och utbildningsnämnden i de dokumenterade riktlinjer och rutiner som är styrande för handläggningen av ersättningar och utbetalningar. Vi noterar att i bidragsriktlinjerna till viss del beaktar risken för välfärdsbedrägerier men det saknas beskrivningar hur handläggningen av

⁸ Antagen av kultur- och utbildningsnämnden den 19 april 2022, § 38

⁹ Se Bilaga A

bidragen/ersättningarna ska gå till. Avseende inköp och avtalstrohet finns det i kommunen centralt upprättade riktlinjer så som inköpshandbok. Dessa fick vi inte del av från förvaltningen, vilket gör att vi bedömer att de inte i tillräcklig omfattning är kända.

3.3 Kontrollaktiviteter innan avtal ingås

Socialnämnden

Av dokumentet "Rutinkontroll inför avtalsskrivning om tjänsteköp, hemsjukvården Vadstena kommun"¹⁰ framkommer vilka skalkrav som ska uppfyllas innan avtal kan ingås. Exempelvis uppdaterad IVO-kontroll och, kontroll från Skatteverket gällande företagsinformation på aktuell leverantör. KPMG har även fått ta del av kommuncentrala dokument som beskriver vilka förebyggande kontrollaktiviteter som utförs innan avtal ingås med leverantörer eller olika parter.

- Blankett för dokumentation av direktupphandling
- Rutinbeskrivning för process vid direktupphandling

Av intervjuer framkommer att socialförvaltningen har ansvaret för att följa upp gällande avtal för deras verksamhet. Det beskrivs hur det till viss del sker en uppföljning genom exempelvis fakturakontroll och att de bestrides i de fall de inte är korrekta.

Uppföljningen och kontroll av fakturor, avtal och beställningar sker dock inte systematiskt och är inte en dokumenterad del av den interna kontrollen. Vid våra intervjuer lyfts behovet av förvaltningen att ta fram en checklista för kontroll av avtal och fakturor.

Kultur- och utbildningsnämnden

Av intervjuer beskrivs det hur Vadstena kommun är en liten kommun med begränsad omfattning på verksamheterna. Därmed upprättas de flesta styrdokument centralt utan att förvaltningen behöver konkretisera dem ytterligare utifrån sina specifika ansvarsområden. KPMG har fått ta del av centralt upprättade dokument som beskriver vilka förebyggande kontrollaktiviteter som utförs innan avtal ingås med leverantörer eller olika parter.

3.3.1 Bedömning

Socialnämnden

Vi bedömer att socialnämnden delvis säkerställt att förebyggande kontrollaktiviteter identifieras och utförs innan avtal ingås. Detta eftersom det finns en beslutad rutin avseende hemsjukvården. Vi noterar emellertid att det finns kommuncentrala rutiner, riktlinjer och dokument som i övrigt beskriver vilka kontroller som genomförs innan avtal ingås med leverantörer eller olika parter. Vi noterar dock att kontrollen och uppföljningen av avtal och fakturor inte bedrivs systematiskt.¹¹

¹⁰ Framtagen: 2024-04-09

¹¹ Av vår kontroll av fakturor och avtal finner vi en rad brister som enligt vår bedömning indikerar bristande följsamhet mot beslutade rutiner.

Kultur- och utbildningsnämnden

Vi bedömer att kultur och utbildningsnämnden inte säkerställt att förebyggande kontrollaktiviteter identifieras och utförs innan avtal ingås.

3.4 Kontrollaktiviteter innan och efter utbetalning av ersättning

Socialnämnden

Av dokumentet "riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd" beskrivs vilka kontroller och krav som förvaltningen genomför innan utbetalning av bidrag. Rutinen beskriver steg för steg vad handläggaren behöver för att kunna handlägga ärenden som berör ekonomiskt bistånd.

Bland annat beskrivs exempelvis att följande kontroller genomförs innan varje beslut:

- "Kontrollera att samtliga ersättningar hushållet har rätt till är ansökta om i tid.
- Att planeringen följs, t.ex. närvaro på sysselsättning eller aktivitet, SFI, läkarintyg vid sjukskrivning, rehabiliteringsplan, kontroll av aktivt arbetssökande.
- Att det finns verifikationer/underlag för samtliga inkomster och utgifter som har angetts på ansökan.
- Kontroll SSBTEK¹² på samtliga i hushållet. Observera att tjänsten levererar uppgifter från flera myndigheter.
- Kontoöversikt för samtliga vuxna i hushållet.
- Kontoutdrag från samtliga konton"

Därtill framkommer det att det förvaltningen löpande kontrollerar:

- "Årsbesked från banken.
- Kontoöversikt från samtliga konton.
- Deklaration för hela hushållet.
- Eventuell skatteåterbäring.
- Slutgiltigt bostadsbidrag från Försäkringskassan."

Uppföljning av kontrollerna sker genom intern ärendegranskning och dessa utförs av enhetschef. Därtill beskrivs det i riktlinjerna att alla handläggare har skyldighet att uppmärksamma felaktigheter i alla ärenden och indikera till enhetschef att en FUT-utredning ska inledas, samt medverka till att uppgifter som behövs för FUT-utredningen blir kända. Enhetschef fördelar sedan FUT-utredningen till en ekonomihandläggare.

Kultur- och utbildningsnämnden

I kultur- och utbildningsnämndens "riktlinjer för bidrag till idéburen och ideell sektor"¹³ framkommer det vilka kriterier en förening måste uppfylla för att kunna få ta del av bidrag. I riktlinjen beskrivs olika bidragsformer, exempelvis: *grundbidrag, driftbidrag, hyresbidrag, arrangemangsbidrag, bidrag till social verksamhet och bidrag till*

¹² SSBTEK är en förkortning för SammanSatt BasTjänst för EKonomiskt bistånd. Tjänsten gör det möjligt för kommunen att via sitt verksamhetssystem få information från statliga myndigheter och organisationer. Informationen används till prövning av ansökan.

¹³ Antagen av kultur- och utbildningsnämnden den 19 april 2022, § 38

studieförbund. Till dessa bidragsformer beskrivs när under året ansökan ska vara kommunen tillhanda, hur användningen av bidraget ska redovisas, vilka dokument som mottagaren behöver tillhandahålla förvaltningen (till exempel årsredovisningar, årsmötesprotokoll, revisionsrapport och verksamhetsberättelse). Av riktlinjerna framkommer det även att bidrag som erhållits på felaktigt lämnade ansökningsuppgifter eller som använts till annat än vad som anges i ansökan medför återbetalningsskyldighet eller kan innebära att föreningen helt stängs av från rätten till bidrag.

KPMG har inte tagit del av någon dokumentation som konkret beskriver handlägningsprocessen gällande föreningsbidrag till exempel vilken kontroll som sker av de handlingar som föreningen skickar in, eller med vilket intervall kontrollerna ska ske

3.4.1 Bedömning

Socialnämnden

Vår bedömning är att socialnämnden har säkerställt att kontrollaktiviteter identifieras och utförs inför utbetalning för att säkerställa korrekta ersättningar. Detta eftersom det i riktlinjerna för ekonomiskt bistånd beskrivs vilka kontrollaktiviteter som ska göras både inför utbetalning, samt vilka kontroller som ska ske löpande under året för att säkerställa att den enskilde fortfarande uppfyller kriterierna för ersättningen.

Vår bedömning är att socialnämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av beslut avseende försörjningsstöd. Av dokumentgranskningen kan vi se att det finns en upprättad kontrollmiljö i form av rutiner, riktlinjer, dokument som beskriver vilka kontrollmoment som genomförs innan och efter utbetalning. Därtill noterar vi att det bedrivs en intern ärendegranskning av handläggarnas utredningar.

Kultur och utbildningsnämnden

Vår bedömning är att kultur- och utbildningsnämnden inte i tillräcklig omfattning har säkerställt att kontrollaktiviteter identifieras och utförs inför utbetalning för att säkerställa korrekta ersättningar. Vår granskning visar på att det i mångt och mycket saknas rutiner, riktlinjer eller dokument som beskriver hur och vilka kontrollaktiviteter som ska genomföras både inför och efter utbetalning av stöd. Vi noterar att "riktlinjer för bidrag till idéburen och ideell sektor" på ett övergripande plan beskrivs vilka dokument som behövs för att kunna ansöka om stödet. Vi noterar dock att det saknas beskrivningar/rutiner för hur handläggningen ska gå till och hur eventuella kontroller går till och vad som kontrolleras.¹⁴

Vår bedömning är att kultur och utbildningsnämnden inte säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av beslut avseende föreningsbidrag. Granskningen har visat på att det saknas rutiner, riktlinjer eller styrdokument som beskriver hur kontroll och uppföljning av föreningsbidrag går till och vad som ska kontrolleras.¹⁵

¹⁴ Ett arbete pågår i förvaltningen med att ta fram rutiner, dessa ska enligt uppgift vara implementerade under hösten 2024

¹⁵ Ett arbete pågår i förvaltningen med att ta fram rutiner, dessa ska enligt uppgift vara implementerade under hösten 2024

3.5 Uppföljning av avtalsefterlevnad och avtalstrohet

En väsentlig del av att motverka förekomsten av välfärdsbrott, mutor och otillåten påverkan på organisationen är att i möjligaste mån på ett systematiskt och organiserat vis upphandla de varor och tjänster som kommunens nämnder och förvaltningar konsumerar. Tydliga riktlinjer för hur upphandlingar och inköp ska ske bör finnas, samt en attestkedja som säkerställer att rätt personer bekräftar att det är rätt vara-/tjänst som är köpt och levererad, att det finns ett korrekt avtal i botten samt att rätt pris är fakturerat samt att rätt person beslutar att fakturan ska betalas.

I och med att beloppsgränsen för möjligheten att genomföra direktupphandlingar har höjts sker ett ökat antal direktupphandlingar i offentlig verksamhet. Beloppsgränsen för kravet på dokumentation av skälet till att direktupphandlingar har valts har även den höjts och är i dagsläget satt till 100 tkr. Summan omfattar hela den juridiska personen och ska beräknas över en avtalsperiod. Därför är det väsentligt att både nämnder, förvaltningen och kommunen i sin helhet har kontroll över vilka direktupphandlingar som sker, inom vilka varu-/tjänsteområden samt det samlade upparbetade värdet av gjorda inköp. Vid överträdelser riskerar kommunen att få betala ersättning till eventuellt missgynnade leverantörer.

Det är väsentligt ur ett internkontrollperspektiv att det av dokumentation och underlag går att säkerställa att¹⁶:

- Rätt person tagit beslut om att upphandling ska ske.
- Rätt person tagit beslut om att avtal ska ingås.
- Rätt person tecknat avtalet.
- Rätt person beställt vara eller tjänst.
- Rätt person kontrollerat att fakturan är rätt och att rätt vara eller tjänst är levererad till rätt pris.
- Rätt person beslutat att fakturan ska betalas och bokas upp i ekonomisystemet.

Av konkurrensverkets och upphandlingsmyndighetens rekommendationer¹⁷ framgår att en upphandlande myndighet bör ta fram riktlinjer för hur och när direktupphandlingar kan göras i organisationen. Dessa ska vara väl kända av samtlig personal med ett inköpsansvar. Vi har tagit del av kommunens instruktion och riktlinjer för hur direktupphandlingar ska genomföras och dokumenteras via central tjänsteperson. Dessa bör vara kända av samtlig personal med inköpsansvar.

Av konkurrensverkets rekommendationer framgår att av riktlinjerna ska framgå:

- *"När en direktupphandling får genomföras*
- *Att gällande avtal ska användas innan en ny direktupphandling genomförs*

¹⁶ Detta framgår av god sed för ekonomistyrning samt av Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning.

¹⁷ www.upphandlingsmyndigheten.se , www.konkurrensverket.se
(<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/lagar-och-regler/direktupphandling/>)

- *Vem som har rätt att genomföra en direktupphandling och till vilka beloppsgränser*
- *Hur kommunens olika förvaltningar ska samordna sina direktupphandlingar*
- *Om, när och hur konkurrensutsättning ska ske vid direktupphandling*
- *När skriftliga avtal ska upprättas*
- *Hur direktupphandlingar ska dokumenteras och hur kommunen ska skapa en helhetsbild av vilka direktupphandlingar som genomförts*
- *Vad som gäller avseende sekretess*
- *Vilken dokumentation som ska arkiveras och diarieföras”*

Som en del i granskningen har KPMG slumpmässigt valt ut och kontrollerat 40 fakturor som bokförts socialnämnden och 40 fakturor som bokförts kultur- och utbildningsnämnden. Urvalet togs från de två sista månaderna 2023 och de två första månaderna 2024. Syftet med stickprovet varit att se huruvida inköp/avrop skett från gällande avtal, att rätt vara/tjänst är inköpt samt att attestkedjan fungerar enligt attestreglemente och delegeringsordning.

Vid vår kontroll av urvalet har vi noterat:

Socialnämnden

- 25 fakturor är helt korrekta
- 12 fakturor är delvis korrekta men felen är av ringa betydelse
- fakturor har väsentliga brister och felaktigheter

Kultur och utbildningsnämnden

- 26 fakturor är helt korrekta
- 11 fakturor är delvis korrekta men felen är av ringa betydelse
- fakturor har väsentliga brister och felaktigheter

Vadstena kommun ingår i inköpssamverkan med Motala kommun. En stor del av de upphandlingar som kommunen omfattas av sker via inköpssamverkan. Av de fakturor vi kontrollerat omfattas cirka 25% av avtal som ingåtts i samverkan antingen via Motala eller SKR. Övriga fakturor vi kontrollerat omfattas av avtal som kommunen ingått enskilt eller av genomförd direktupphandling vid inköpstillfället.

Kommunen har till stor del inköp under 100 000kr och få inköp över upphandlingsgränsen. I samband med vår granskning lyfter central administration svårigheten med att upprätta avtal för samtliga inköp. Det skulle krävas en väsentligt större och mer kostsam administration för att kunna arbeta mer strikt avseende skriftliga avtal vid samtliga direktupphandlingar. Varje förvaltning ska ha kontroll på det samlade värdet på de varor och tjänster som endast de gör inom kommunen så att inte det samlade värdet över en avtalsperiod överstiger brytpunkten för direktupphandlingar.

Socialnämnden

KPMG kan konstatera att inom socialförvaltningen sker inköp av varor och tjänster till väldigt stor del i form av direktupphandling mot en enskild leverantör utan att offerter tas in från andra leverantörer.

Vid kontroll av vårt urval av fakturor kan vi konstatera att det förekommer en del brister i underlag och fakturor. Till största del finns det dock ett dokumenterat avtal som vi kunnat ta del av som grund för inköp av vara eller tjänst. I två fall finns inget avtal vi har kunnat ta del av. I vissa fall utgör mejlkorrespondens avtalet och i vissa avtal framgår inte pris, vilket gör att det är svårt att bedöma huruvida rätt pris för varan/tjänsten är fakturerad. I några fall är pris på faktura och pris i avtalet olika. Vi har inte tagit del av dokumentation som bekräftar överenskommelse om nytt pris.

Vi ser inga väsentliga brister i den formella besluts-attestkedjan vid kontroll av inkommen faktura eller beslut om att fakturan ska betalas ställt till de riktlinjer och rutindokument så som reglemente, delegeringsordning och attestreglemente. Detta innebär att de personer som faktiskt kontrollerat och beslutat om att fakturan ska godkännas också borde ha uppmärksammat brister så som avsaknad av avtal, oklara prisangivelser etc.

Vi har inte kunnat bekräfta att direktupphandling varit det korrekta förfarandet i de direktupphandlingar som gjorts i och med att vare sig förvaltningen eller kommunen har en samlad bild av genomförda direktupphandlingar eller det samlade värdet av direktupphandlingar inom respektive varu- eller tjänsteområde inom en avtalsperiod. Vid inköp över 100 000 kr ska information om inköpet skickas in till inköpssamverkan. Det är enligt uppgift från kommunens tjänstepersoner inköpssamverkan som har till uppgift att ha en samlad bild av inköpen och huruvida det finns en risk för att upphandlingsgränsen överskrids inom en beräknad avtalsperiod.¹⁸

Vi har inte tagit del av vem som granskar att fakturorna är korrekta innan de beslutat att de fakturor vi kontrollerat. Vi kan därför inte uttala oss om huruvida rätt person kontrollerat fakturan. Att kunna kontrollera mottagningsattest är ett kontrollmoment som är väsentligt för den interna kontrollen av riktighet av faktura ställt till tecknat avtal.

Kultur- och utbildningsnämnden

Utifrån KPMG:s urval av fakturor kan vi konstatera att inom kultur- och utbildningsförvaltningen sker inköp av varor och tjänster till väldigt stor del i form av direktupphandling eller utan formella avtal. Dokumentationen av direktupphandlingen är i vissa fall bristfällig och det är svårt att följa beslutsgången i upphandlingen/inköpet/attest.

Vid kontroll av vårt urval av fakturor har vi konstaterat en rad brister. Avsaknad av avtal är påtagligt. Det sker en hänvisning till mejl eller konstaterande att avtal inte finns. Dock ser vi inga väsentliga brister i den formella besluts-attestkedjan vid kontroll av

¹⁸ Normalt ska ett beräknat värde på framtida inköps göras på en period på två plus två år.

inkommen faktura eller beslut om att fakturan ska betalas ställt till de riktlinjer och rutindokument så som reglemente, delegeringsordning och attestreglemente. Detta innebär att de personer som faktiskt kontrollerat och beslutat om att fakturan ska godkännas också borde ha uppmärksammat brister så som avsaknad av avtal, oklara prisangivelser etc.

Av vår kontroll av 40 fakturor för kultur- och utbildningsnämnden kan vi konstaterat att det finns noteringar om brister och eventuella fel i en stor del av urvalet. Vi har vid kontroll av vårt urval bland annat funnit att inköp har gjorts av sportutrustning på över 100 000 kr utan att avtal finns.¹⁹ Fakturan är bokförd som statsbidrag. I ett fall är inte moms angiven på fakturan utan bara ett slutbelopp.

Vi har inte kunnat bekräfta att direktupphandling varit det korrekta förfarandet i de direktupphandlingar som gjorts i och med att vare sig förvaltningen eller kommunen har en samlad bild av genomförda direktupphandlingar eller det samlade värdet av direktupphandlingar inom respektive varu- eller tjänsteområde inom en avtalsperiod.

Vi har inte tagit del av vem som granskar att fakturorna är korrekta innan de beslutat att de fakturor vi kontrollerat. Vi kan därför inte uttala oss om huruvida rätt person kontrollerat fakturan. Att kunna kontrollera mottagningsattest är ett kontrollmoment som är väsentligt för den interna kontrollen av riktighet av faktura ställt till tecknat avtal.

3.5.1 Bedömning

Socialnämnden

Vår bedömning är att den interna kontrollen av upphandlings- och inköpsprocessen av varor och tjänster inom socialnämndens ansvarsområde kan stärkas. Detta eftersom vårt stickprov visat på brister. Till exempel avsaknad av avtal, prisavvikelse jämfört med avtal eller att det saknas prisuppgifter i genomförd upphandling inom ramen för ett urval av 40 fakturor.

Kultur- och utbildningsnämnden

Vår bedömning är att den interna kontrollen av upphandlings- och inköpsprocessen av varor och tjänster inom kultur- och utbildningsnämndens ansvarsområde kan stärkas. Detta eftersom vårt stickprov visat på brister, exempelvis att det sker inköp av varor och tjänster utan formella avtal och felaktigt bokförda kostnader inom ramen för vårt urval av 40 fakturor.

¹⁹ Enligt kommentar i samband med faktakontroll uppger förvaltningen att det endast är KUN som köper sportutrustning och att de har kontroll på att inte brytpunkten för direktupphandling uppnås och därför har ingen information sänts till inköpssamverkan. Detta svarar dock inte på varför det inte har funnits ett avtal.

3.6 System för hantering av välfärdsbedrägerier

Socialnämnden

Socialnämnden har inom ramen för denna granskning bifogat fyra processflödesbeskrivningar för hur "polisanmälan felaktig utbetalning"²⁰, "utredning om felaktig utbetalning"²¹, "återbetalning av ekonomiskt bistånd enligt 9 kap. 1 § SoL"²², "översiktsprocess för felaktig utbetalning 9.1 SoL och dess kommande åtgärder"²³ ska gå till. I dessa processflöden beskrivs vilka handlingsalternativ eller frågeställningar tjänstepersonen/handläggaren ska ställa sig själva i handläggningen av det specifika ärendet. I flödesbilderna beskriva även om det finns särskilda rutiner kopplade till det specifika ärendet.

I dokumentet "*riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd*" finns, som tidigare beskrivet, olika kontrollmekanismer på plats för att förebygga risken för välfärdsbedrägerier. Däribland sker det en kontroll i systemet SSBTEK vilket innefattar information från flera olika myndigheter/aktörer och de utbetalningar som genomförts till den enskilde. Bland annat återfinns information från följande myndigheter/aktörer

- Transportstyrelsen
- Sveriges a-kassor
- Arbetsförmedlingen
- CSN
- Försäkringskassan
- Pensionsmyndigheten
- Skatteverket
- Migrationsverket.

I riktlinjerna beskriva det även att om det i ett ärende upptäcks att det finns en misstanke om att en eller flera månaders bistånd har beviljats på felaktiga grunder ansvarar ekonomihandläggare för att utreda och bedöma om upptäckten påverkar rätten till bistånd framåt. Information om misstanke av felaktig utbetalning av tidigare beviljat bistånd överlämnas till enhetschef, för vidare fördelning av FUT-ärendet. En utredning om misstanke om felaktig utbetalning inleds enligt 11 kap. 1 § SoL. Utredningen syftar till att klargöra om det skett en felaktig utbetalning eller inte. Utifrån utredningen bedöms om det finns grund för beslut om återkrav och/eller polisanmälan. Socialtjänsten återkräver felaktiga utbetalningar enligt 9 kap. 1 § SoL och är skyldiga att polisanmäla misstanke om bidragsbrott enligt 6 §.

I dokumentet "*rutin felaktig utbetalning*"²⁴ framkommer hur en FUT-utredning ska genomföras i de fall det finns misstanke om felaktig utbetalning. I rutinen beskrivs, steg för steg, vilka kontroller som handläggaren ska genomföra, hur en genomförd utredning ska hanteras samt hur beslutsprocessen går till.

²⁰ Saknas datering

²¹ Saknas datering

²² Saknas datering

²³ Saknas datering

²⁴ Daterad 2021-04-16

Av dokumentet *"rutin utredning av betalningsförmåga 9 kapitlet 1,2 §§ socialtjänstlagen"*²⁵ beskrivs att i det fall återbetalning inte sker inleds en återkravsutredning enligt 11 kapitlet 1 § socialtjänstlagen i återkravsärendet. Utredningen som beskrivs i rutinen syftar till att beskriva hur handläggaren ska genomföra sin utredning avseende den enskildes betalningsförmåga. I utredningen tas även ställning till om socialnämnden ska väcka talan om ersättning hos Förvaltningsrätten eller om beslut om eftergift ska fattas.

I dokumentet *"rutin polisanmälan vid bidragsbrott"*²⁶ står det att ett övervägande om att polisanmäla misstänkt bidragsbrott föregås av en utredning av felaktig utbetalning, en så kallad "FUT-utredning". Om slutsatsen är att felaktig utbetalning skett ska övervägande göras om beslut att polisanmäla för bidragsbrott, samt eventuell framställan om skadestånd på grund av sådant brott. I rutinen beskrivs steg för steg vilka åtgärder handläggaren ska vidta i samband med upprättande av polisanmälan.

Av dokumentet *"rutin felaktigt utbetalt bidrag enligt 3 § Lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet (Underrättelselagen)"*²⁷ beskrivs övergripande hur handläggaren i fråga ska informera annan myndighet om en misstänkt felaktig utbetalning genomförts till den enskilde.

Kultur- och utbildningsnämnden

I kultur och utbildningsnämndens *"riktlinjer för bidrag till idéburen och ideell sektor"* framkommer vilka kriterier en förening måste uppfylla för att kunna få ta del av bidrag. Därtill framkommer det vilka dokument som kommunen behöver ha tillhanda för att kunna bedöma föreningens ansökan. Som tidigare nämnt har KPMG inte tagit del av någon dokumentation som konkret beskriver handläggningsrutiner gällande vilken kontroll som sker av de handlingar som föreningen skickar in. Därtill har KPMG inte tagit del av några underlag som beskriver hur eventuella återkrav ska hanteras vid upptäckt välfärdsbedrägeri.

Enligt lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen har kommunerna en skyldighet att informera andra utbetalande myndigheter och organisationer om de misstänker att ersättningar eller bidrag betalas ut på felaktiga grunder. KPMG har begärt, men inte tagit del av några dokument, rutiner eller riktlinjer som beskriver hur eventuell samverkan kring exempelvis upptäckt välfärdsbedrägeri ska gå till med andra myndigheter.

²⁵ Daterad 2021-05-05

²⁶ Datering saknas

²⁷ Daterad 2023-01-18

3.6.1 Bedömning

Socialnämnden

Vår bedömning är att socialnämnden har ett ändamålsenligt system för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägerier, samt att det finns förutsättningar för en samverkan med andra myndigheter. Vi noterar att det finns ett stort antal rutiner som beskriver och fungerar som ett stöd för hur handläggare ska agera i olika situationer rörande misstänkt välfärdsbedrägeri. Därtill noterar vi att det finns beskrivet i ett av dessa rutindokument hur handläggaren ska informera om felaktiga utbetalningar till annan myndighet, vilket är i enlighet med lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Kultur- och utbildningsnämnden

Vår bedömning är att kultur- och utbildningsnämnden vid tidpunkten för vår granskning inte har ett ändamålsenligt system för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägerier. Därtill bedömer vi att samverkan med olika kontrollmyndigheter kan utvecklas. Vår granskning visar på att det saknas dokument, rutiner eller riktlinjer som beskriver hur eventuella misstänkta välfärdsbedrägerier ska hanteras.

Det saknas dokumentation och rutiner som beskriver hur eventuell samverkan med andra myndigheter skall gå till. Vi noterar även att det saknas rutiner avseende hur eventuella oegentligheter som berör andra myndigheter skall hanteras. Det är viktigt att nämnden har en god följsamhet mot lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, dels i syfte att stärka den egna verksamheten, dels på en större samhällsnivå, bidra till att offentliga medel inte används felaktigt

3.7 Utbildning gällande välfärdsbedrägerier och avtalstrohet

Nämndsgemensamt

Av de intervjuer som KPMG genomfört med förvaltningsledning för socialnämnden och kultur- och utbildningsnämnden och respektive presidium framgår att det inte genomförts några specifika utbildningsinsatser avseende förståelse av vad välfärdsbedrägerier är och hur förvaltning och nämnd kan arbeta för att förebygga och motverka förekomsten av dessa. Området har delvis och indirekt berörts i samband med de senaste årens omvärlds dagar som utgör en del av kommunens omvärldsbevakning.

Enligt intervjuuppgift ska både förtroendevalda och tjänstepersoner delta i en utbildning på temat arrangerad av SKR under hösten 2024 eller våren 2025.

3.7.1 Bedömning

Vår bedömning är att socialnämnden och kultur- och utbildningsnämnden inte bedriver någon systematisk utbildning avseende det förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och risk för avtalsbrott. Det är väsentligt att berörda medarbetare och förtroendevalda i socialnämnden och kultur- och utbildningsnämnden

genomgår en utbildning avseende hur kommunen och dess förvaltningar kan och bör arbeta för att förebygga och upptäcka välfärdsbedrägerier.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämndens och kultur- och utbildningsnämndens i Vadstena kommun har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden delvis har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kultur- och utbildningsnämnden inte i tillräcklig omfattning har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet mot välfärdsbedrägerier och för säkerställande av avtalsföljsamhet.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete.
- Utveckla och stärka den interna kontrollen inför och i samband med att direktupphandlingar genomförs i förvaltningen.
- Stärka kontrollen av avtalsefterlevnad och korrekt dokumentation i samband med direktupphandlingar.
- Genomföra utbildningsinsatser för berörd personal med inriktning på hur ett förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet kan bedrivas.
- Vi rekommenderar nämnden att återkommande under året genomföra stickprovskontroller av genomförda direktupphandlingar avseende dokumentation, följsamhet mot riktlinjer och regelverk samt avtals- och attestkedjan.
- Vi rekommenderar Socialnämnden att uppdra åt förvaltningen att bättre dokumenterar genomförda direktupphandlingar så att både nämnden och kommunstyrelsen kan få en samlad bild av värdet och omfattningen på genomförda direktupphandlingar under en avtalsperiod.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kultur- och utbildningsnämnden att:

- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete.
- Beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet i de styrande rutiner och riktlinjer för handläggning av ersättningar och utbetalningar.

- Utveckla och stärka den interna kontrollen inför och i samband med att direktupphandlingar genomförs i förvaltningen.
- Stärka kontrollen av avtalsefterlevnad och korrekt dokumentation i samband med direktupphandlingar.
- Stärka sina kontrollaktiviteter i samband med utbetalning och uppföljning av utbetalda föreningsbidrag.
- Stärka sina system för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägeri och säkerställa samverkan med andra myndigheter i samband med kontroll och uppföljning.
- Säkerställa att nämnden har en god följsamhet gentemot lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.
- Genomför utbildningsinsatser för berörd personal med inriktning på hur ett förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet kan bedrivas.
- Att återkommande under året genomföra stickprovskontroller av genomförda direktupphandlingar avseende dokumentation, följsamhet mot riktlinjer och regelverk samt avtals- och attestkedjan.
- Att uppdra åt förvaltningen att bättre dokumenterar genomförda direktupphandlingar så att både nämnden och kommunstyrelsen kan få en samlad bild av värdet och omfattningen på genomförda direktupphandlingar under en avtalsperiod.

Datum som ovan

KPMG AB

Vilhelm Rundquist
Certifierad kommunal yrkesrevisor

John Martinsson
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

A Dokumentförteckning

Vi har tagit del av följande dokument för socialnämnden och kultur- och utbildningsnämnden:

- Reglemente
- Internkontrollplan
- Instruktion för direktupphandling
- Blankett för dokumentation av direktupphandling
- Processbeskrivningar för hantering av felaktigt utbetalda ersättningar
- Delegationsordning
- Uppföljningsrutiner
- Riktlinjer
- Rutiner i samband med tillsyn
- Attestreglemente
- Policy för mutor och bestickning
- Upphandlingspolicy
- Blankett för dokumentation av direktupphandling
- Rutinbeskrivning för process vid direktupphandling

Vi har inte fått del av kommunfullmäktiges beslut enligt kommunallagen kap 5 § 3 och kap 10 § 8 då kommunfullmäktige inte fattat beslut i enlighet med kommunallagens krav.²⁸

²⁸ Regeringen har i DS 2024:10 föreslagit en ändring i KL 6kap 6§. Respektive nämnds ansvar för en tillräcklig intern kontroll stärks genom en stärkt skrivning avseende "förebygga fel och oegentligheter".

Tjänsteskrivelse till Socialnämnden

Intern kontrollplan för socialnämnden 2025

Vår beteckning: SN/2024:166 – 001 Organisation

Förslag till beslut

1. Internkontrollplan för socialnämnden 2025 fastställs.

Sammanfattning

Enligt riktlinje för internkontroll beslutad av kommunstyrelsen den 6 november 2019, ska respektive nämnd fastställa en internkontrollplan inför varje budgetår.

Förvaltningen har tagit fram ett förslag till en internkontrollplan för socialnämndens verksamhetsområde 2025. Två punkter i planen är framtagna av kommunen ledningsgrupp, KLG, och ska finnas med hos samtliga nämnder. De övriga punkterna i planen är framtagna särskilt av och för socialförvaltningen.

Finansiering

Beslutet har ingen ekonomisk påverkan.

Samråd

Planen är framtagen i samråd mellan socialchef och socialt ansvarig samordnare. Övriga chefer och nyckelpersoner inom förvaltningen har fått information.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2024-11-07

Förslag på internkontrollplan för socialnämnden 2025

Beslutet med handlingar expedieras till

Kommunstyrelsen

Ekonomichef

Samtliga chefer inom socialförvaltningen

IT-samordnare

Beslutet expedieras till

-

Socialförvaltningen

Caroline Strand
Socialchef

Sofie Lagerfelt Fernström
Nämndsekreterare

VADSTENA
KOMMUN

Internkontrollplan 2025

Socialnämnden

Gäller från och med 1 januari – 31 december 2025

Antagen av socialnämnden den 19 november 2024 § XX

Ärendebeteckning: SN/2024:166-001 | Ansvarig handläggare: Nämndsekreterare

VADSTENA
KOMMUN

Versionshistorik

Datum	Beskrivning	Uppföljning
2024-11-19	Antagen	

Prioriterade risker

Kontrollpunkter för prioriterade risker

Riskområde	Risk	Kontrollpunkt	Metod	Omfattning	Ansvar
Informationssäkerhet	Känslig information ligger i teams	Efterlevnad av rutin för Microsoft Teams	Teamsägare ser över informationen i sina kanaler	Två gånger per år	Teamsägare tillsammans med de som äger teams-kanaler
Informationssäkerhet	Känslig information sprids	Efterlevnad rutin för personuppgiftsincidenter	Information på APT och ev uppdatering av rutin	Två gånger per år	Enhetschefer och utvecklingsstrateg
Arvoden för förtroendevalda	Felaktig ersättning betalas ut till förtroendevalda	Begäran om förlorad arbetsinkomst i Troman	Stickprov i Troman på förlorad arbetsinkomst	Två gånger per år	Nämndsekreterare
IT-säkerhet	IT-attack – nekad åtkomst till	Reserv-rutiner	Information på APT och ev uppdatering av	Två gånger per år	Enhetschefer och utvecklingsstrateg

VADSTENA
KOMMUN

Riskområde	Risk	Kontrollpunkt	Metod	Omfattning	Ansvar
	system med information		rutin		
Välfärdsbedrägerier	Hantering av avtal - Felaktig leverantörsfaktura i förhållande till beställning	Kontroll av fakturaspecifikation gentemot beställning/utfört arbete	Ansvarig beställare kontrollerar fakturaspecifikationen	Vid varje inkommen leverantörsfaktura	Ansvarig beställare/enhetschef
Avvikelsehantering	Avvikelse följs ej upp systematiskt	Uppföljning av avvikelser	Skapa rutin för uppföljning av avvikelser	Skapa en rutin och därefter följ den – följ upp avvikelser en gång per halvår	Verksamhetschef hemsjukvården och verksamhetschef Äldre/LSS och SAS

VADSTENA
KOMMUN

De prioriterade riskerna

De gemensamma riskområdena är:

- Informationssäkerhet
- Arvoden för förtroendevalda

Dessa har valts ut av kommunledningsgruppen då de berör samtliga förvaltningar och inte behandlats i internkontrollplanerna på ett samlat sätt tidigare. Båda områdena är komplexa och behöver arbetas med under längre tid.

Informationssäkerhet: Vi ser att kunskapen kring informationssäkerhet inom förvaltningen behöver öka. Eftersom socialförvaltningen behandlar mycket känslig information är kunskapen kring detta samt sekretess god medan kunskap om den generella informationssäkerheten är sämre. Sedan 2024 är teams en ny plattform för kommunen där information kan spridas både inom förvaltningen och mellan förvaltningar.

Kommunstyrelsens förvaltning har tagit fram en rutin för Microsoft teams, som beskriver hur kommunen kan och får arbeta med plattformen. I denna finns bland annat beskrivet vilken information som får finnas i teams. En risk är att rutinen inte är förankrad bland våra medarbetare och därför inte följs. Detta skulle då kunna leda till att informationskänsliga uppgifter finns i teams. Ett kontrollmoment bör därför vara efterlevnad av rutinen.

En annan viktig del inom informationssäkerhet handlar hur vi behandlar personuppgifter. Detta styrs bland annat av dataskyddsförordningen. Sedan några år tillbaka har förvaltningen uppsatta rutiner för detta arbete. Under 2025 kommer efterlevnaden av dessa kontrolleras.

Arvoden för förtroendevalda: Sedan 2024 sker attestering av de förtroendevaldas arvoden i systemet Troman. Genom det nya arbetssättet läggs större ansvar på de förtroendevalda att själva lägga in sina arvoden och begära förlorad arbetsinkomst. När en förtroendevalda

VADSTENA
KOMMUN

tidigare ville begära förlorad arbetsinkomst begärde personalavdelningen in en lönespecifikation där det skulle framgå hur mycket den förtroendevalde förlorat i arbetsinkomst. Den nya rutinen är numera att den förtroendevalde en gång per år i stället lämnar in en blankett, påskriven av hens arbetsgivare, där det framgår vad den förtroendevalde förlorar per timme när denne är ledig för förtroendeuppdrag. Det är upp till den förtroendevalde att lämna in en ny blankett om ersättningen som hen uppgivit förändras. Eftersom detta är ett nytt arbetssätt både för de förtroendevalda, nämndsekreteraren och personalavdelningen kommer stickprov göras för ersättning av förlorad arbetsinkomst för att se att det nya arbetssättet fungerar och rutinen efterlevs.

Nämndens egna riskområden är:

- IT-säkerhet
- Välfärdsbedrägerier

IT-säkerhet: Att en alltmer digitaliserad värld ställer högre krav på IT-säkerhet är givet. Digitaliseringen är dessutom en viktig faktor för att klara framtidens välfärd. De senaste åren har digitaliseringen inom kommunerna ökat, en konsekvens av detta är att det blivit allt vanligare med IT-attacker mot myndigheter och företag. Trots att IT-säkerheten i kommunerna ökat de senaste åren utifrån läget i omvärlden och att man ständigt arbetar för att öka säkerheten är det omöjligt att vara helt skyddad för attacker. Förvaltningens uppdrag är därför att se till att vi har upparbetade kontinuitetsplaner och reservrutiner för vad vi gör om vi inte kommer åt de systemen vid dagligen arbetar i. Ett arbete med att ta

VADSTENA
KOMMUN

fram planer och reservrutiner har därför gjorts de senaste åren. Ett kontrollmoment utifrån internkontrollplanen bör därför vara att hålla dessa uppdaterade och framför allt att informera om dem i hela förvaltningen.

Välfärdsbedrägerier: Under 2024 har kommunrevisionen genomfört en granskning av socialnämndens arbete mot välfärdsbedrägerier och avtalstrohet. Utifrån granskningen föreslog revisionen en del åtgärder för nämnden, bland annat att beakta risken för välfärdsbedrägerier och bristande avtalstrohet inom ramen för nämndens internkontrollarbete. Ett sätt att minska risken för välfärdsbedrägerier är att vara noggrann vid betalning av fakturor, att stämma av att de stämmer överens med gällande avtal eller stämmer överens med den vara eller tjänst som kommunen fått. Utifrån revisionens granskning och eftersom välfärdsbedrägerier är något som ökar i samhället kommer därför ett kontrollmoment inom detta område vara med i nämndens internkontrollplan för 2025.

Avvikelsehantering: En viktig del i nämndens kvalitetsarbete, som bland annat styrs utifrån socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och Socialstyrelsens föreskrifter, är att verksamheterna skriver avvikelser och att dessa sedan följs upp systematiskt. Hur avvikelsehanteringen inom förvaltningen sker skiljer sig åt mellan individ- och familjeomsorgen och övriga verksamheter. Avvikelsehanteringen inom alla verksamheter, förutom individ- och familjeomsorgen, utgår från en äldre rutin. Under 2025 kommer därför ett kontrollmoment vara att arbeta fram en ny rutin med tillhörande arbetssätt. Samtliga avvikelser ska sedan följas upp en gång per halvår av en person för att få en bättre systematik i uppföljningen.

VADSTENA
KOMMUN

Tjänsteskrivelse till Socialnämnden

Svar på motion gällande IOP-avtal mellan Vadstena kommun och Motala kvinnojour

Vår beteckning: SN/2024:122 – 709 Övrigt

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Motionen, vars förslag är att Vadstena kommun skriver ett IOP-avtal med Motala kvinnojour, avslås med hänvisning till att det ej finns utrymme i socialnämndens budget för detta.

Sammanfattning

Tommy Kennberg och Eivor Folkesson, både för Miljöpartiet, har lämnat in en motion där de föreslår att Vadstena kommun skriver ett IOP-avtal med Motala kvinnojour. Kommunfullmäktige har överlämnat motionen till socialnämnden för beredning.

Socialnämnden anser att förslaget är bra, dock skulle det behöva utredas vidare vad ett sådant avtal skulle innehålla. Nämnden föreslår dock att motionen avslås, detta eftersom det bidrag som idag betalas ut till Motala kvinnojour betalas ut av kultur- och utbildningsförvaltningen och belastar därmed deras budget. För 2024 har bidrag om 65 000 kr betalats ut till Motala kvinnojour. Socialnämnden har idag ingen budget för ändamålet vilket betyder att innan socialnämnden eventuellt kan ta ansvar för att skriva ett IOP-avtal med Motala kvinnojour behöver frågan om vem som ska stå för kostnaden redas ut och hur det ska finansieras.

Finansiering

Ärendet är kostnadsneutralt.

Samråd

Ärendet är samrått med kultur- och utbildningsnämndens sekreterare, kommunsekreteraren samt socialchef.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2024-11-07

Motion om IOP-avtal mellan Vadstena kommun och Motala kvinnojour

Beslut från kommunfullmäktige 2024-06-19 § 78

Beslutet med handlingar expedieras till

Socialnämndens beslut med tjänsteskrivelse expedieras till kommunstyrelsen.

Beslutet expedieras till

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till motionär Tommy Kennberg (MP och Eivor Folkesson (MP) och socialnämnden.

Socialförvaltningen

Caroline Strand
Socialchef

Sofie Lagerfelt Fernström
Nämndsekreterare

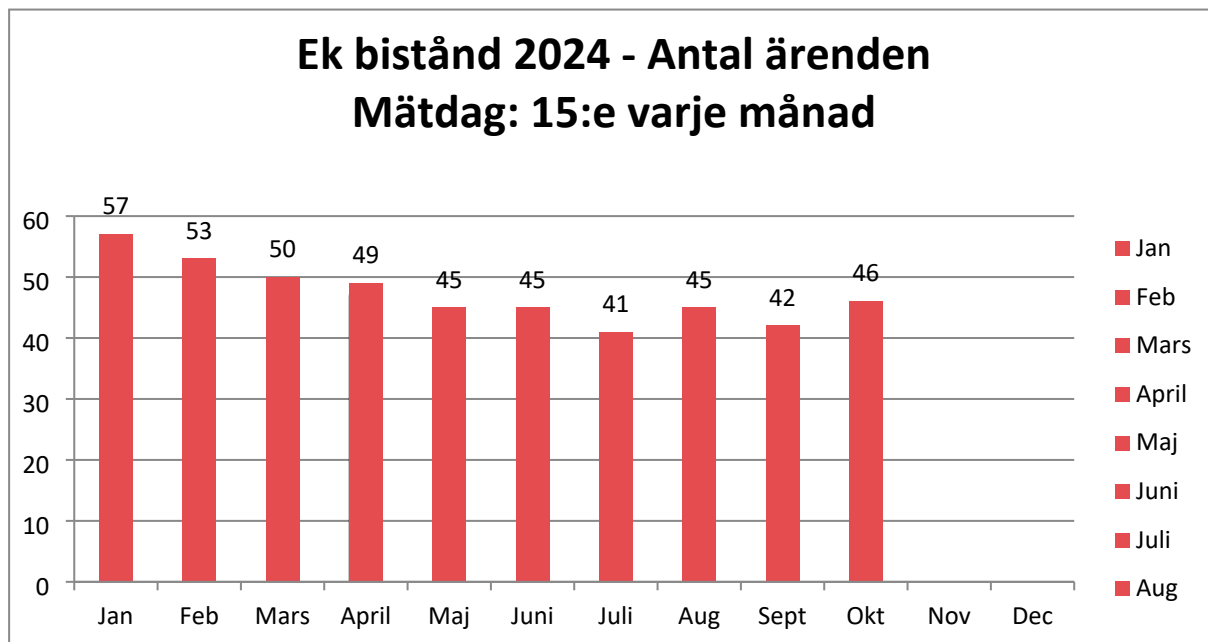

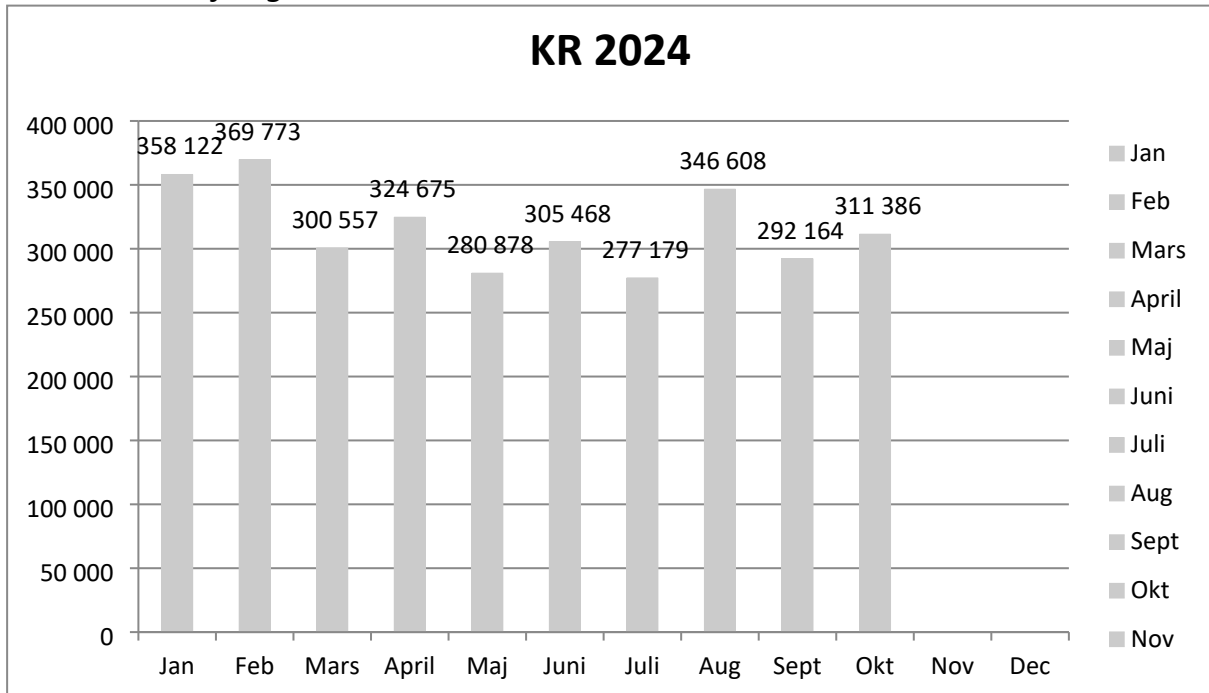
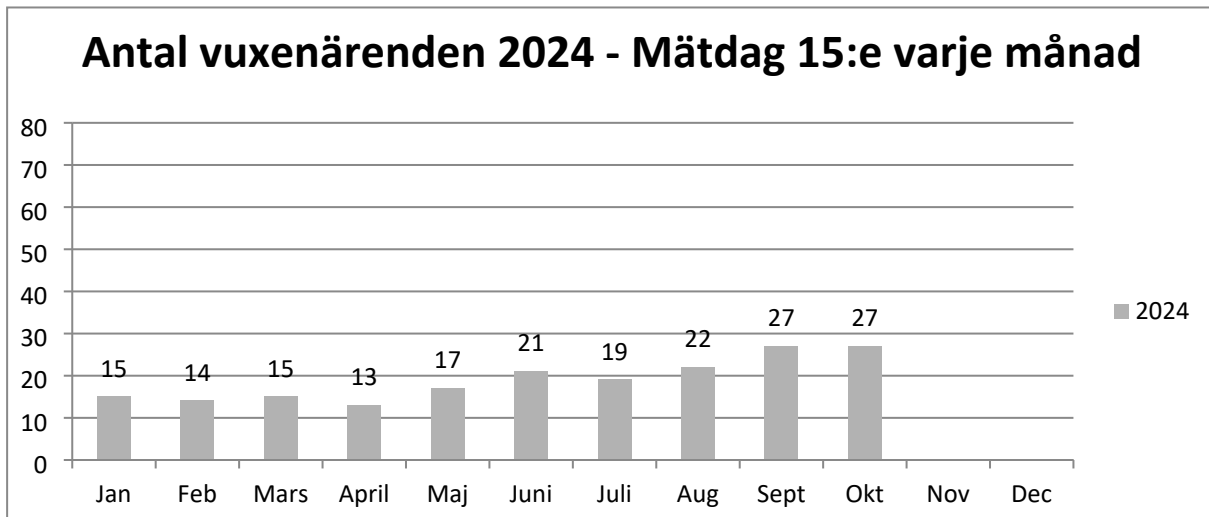
VADSTENA
KOMMUN

STATISTIK IFO

Uppgifter från Viva

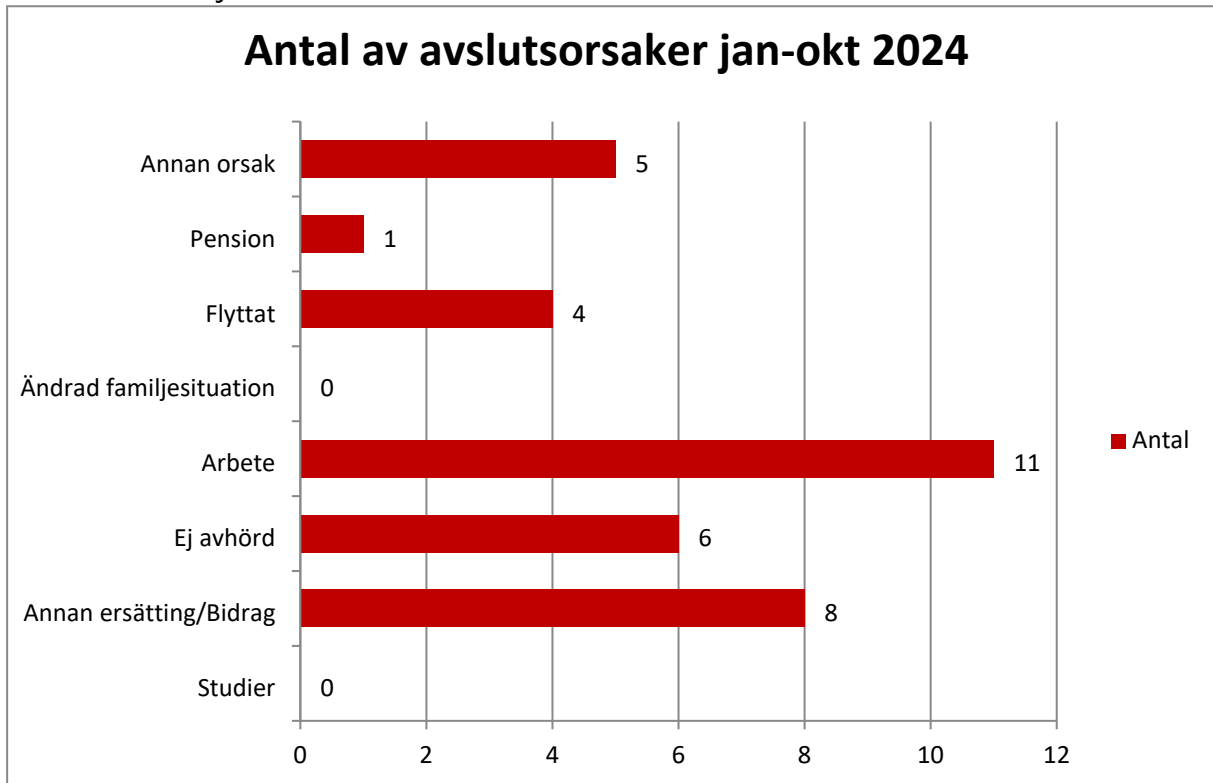
Antal ärenden ekonomiskt bistånd under 2024

**VADSTENA
KOMMUN****Utbetalt försörjningsstöd under 2024****Antal vuxenärenden 2024**

Avslutsorsaker januari-oktober 2024

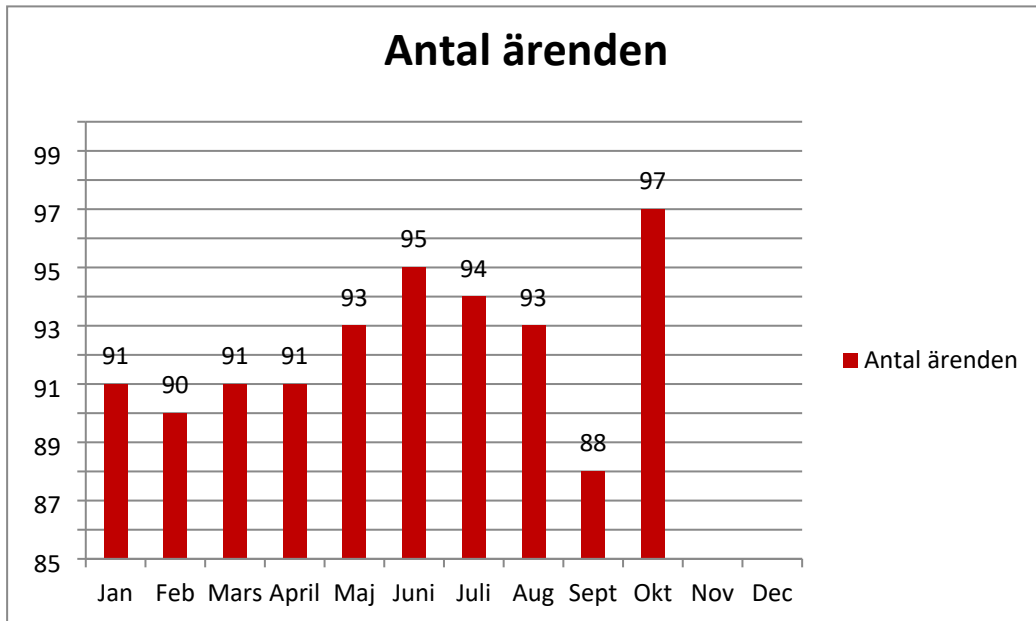

VADSTENA
KOMMUN

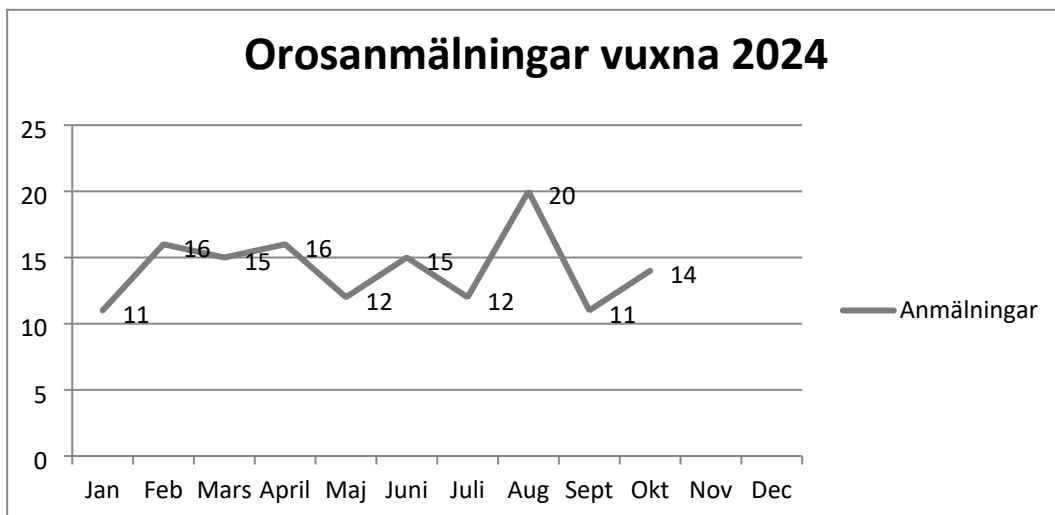
Uppgifter från Viva

Antal barnärenden 2024

Antal orosanmälningar gällande vuxna som kommit in till IFO 2024

Observera att det inte är unika fall – dvs flera anmälningar kan röra samma person

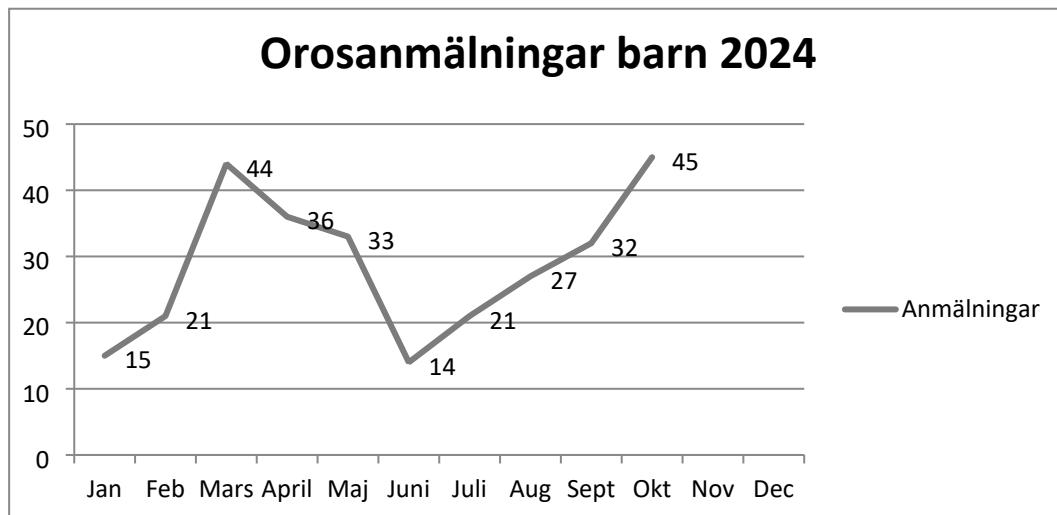
VADSTENA KOMMUN

VADSTENA
KOMMUN

Antal orosanmälningar gällande barn som kommit in till IFO 2024

Observera att det inte är unika fall – dvs flera anmälningar kan röra samma barn

Utskriftsdatum KS/2022:217
2024-10-15

Granskning av Vadstena kommuns nya översiktsplan

Tyck till mellan 16 oktober och 20 december 2024

Vadstena kommun har tagit fram ett förslag till en ny översiktsplan med tidshorisont år 2040.

En strategisk plan mot en hållbar framtid

Enligt plan- och bygglagen ska varje kommun ha en översiktsplan som vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen har en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en hållbar framtid och anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön.

Handlingar

Översiktsplanen är helt digital. Förslaget finns att ta del av på kommunens webbplats www.vadstena.se/op2040. Översiktsplanens text och tillhörande kartor finns även som separata dokument som kan laddas ner från webbsidan.

Granskning

Granskningstiden pågår från den 16 oktober fram till den 20 december 2024. Under denna period planerar kommunen ett mötestillfälle för att ge information om och diskutera planförslaget. Läs mer information på webbsidan.

Synpunkter lämnas skriftligen till:

Synpunkter kan lämnas in genom att fylla i formuläret som finns i den digitala versionen av översiktsplanen. Det går även att skicka in synpunkter till Vadstena kommun, plan- och bygglovavdelningen, 592 80 VADSTENA, eller via e-post till planochbygg@vadstena.se senast **20 december 2024**.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Plan- och bygglovavdelningen
E-post: planochbygg@vadstena.se
Växel 010-234 70 00